Naturvärdesbedömning av avverkningsanmält område på Växjö stift skogar på fastigheten Mönsterås-Gökhult 1:2.

Magnus Wadstein 2026-08-11

Bakgrund

Under våren (maj månad) 2026 inkom två avverkningsanmälningar på fastigheten Gökhult 1:2 till Skogsstyrelsen. En på 3,1 ha (A 21543–2026) och en på 2,8 ha (A 23226 – 2026).

Områdena har inventerats av medlemmar i Naturskyddsföreningen och Oskarshamnsbygdens fågelklubb. Båda områdena innehåller skog med höga naturvärden enligt dessa personer.

En tillsynsbegäran skickades till Skogsstyrelsen i början av juni 2026 för båda områdena. Skogsstyrelsen har inte tagit ställning till ärendena under perioden. Fågelklubben har därefter överklagat Skogsstyrelsens så kallade nollbeslut till mark- och miljödomstolen för båda områdena A21543-2026 (den 27 juni) och A23226-2026 (den 9 juli). Mark- och miljödomstolen har sedan fattat ett beslut om intereristiskt förbud om avverkning i ärende A21543-2026 (Protokoll den 30 juni 2026).

Området i den andra avverkningsanmälan (A 23226 – 2026) var enligt Skogsstyrelsens kartor avverkat den 2026-07-16.

Ett par områden väster om A21543- 2026 har tidigare varit avverkningsanmälda (år 2022), men de anmälningarna har dragits tillbaka (ungefär område 2 på karta 1).

Medlemmar från föreningarna har registrerat signal- och rödlistade arter i artportalen i både den nu aktuella anmälningarna och i de gamla från 2022.

Inventeringsuppdraget

I början av juni kontaktades jag av Per Jiborn skogsansvarig i Naturskyddsföreningen i Kalmar län med en förfrågan om jag kunde göra en naturvärdesbedömning av de båda områdena. Jag svarade att jag kunde göra det, men först i augusti månad.

Jag har tidigare, under min tid på Skogsstyrelsen i Östergötland, tillsammans med ett par kollegor, gjort en naturvärdesinventering, som syftar till att uppdatera skogsbruksplanen, på hela Linköpings stifts skogar (under 2019-2023). Linköpings stift har marker i hela Östergötlands och delar av Kalmar och Jönköpings län.

Uppdraget var att bedöma naturvärdena i de anmälda områdena på Gökhult 1:2 på samma sätt och med samma metod som jag använt under inventeringarna på Linköpings stift.

Eftersom det lilla området avverkades i juli så omfattar inventeringsuppdraget endast anmälan väster om Gökhultesjön (A21543-2026 = område 1 på Karta 1).

Metod

Naturvärdesbedömningen följer samma metodik som Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

I inventeringen görs en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö. Det gäller t ex förekomst av strukturer och nyckelelement som gamla träd, död ved, block, bäckar och surdråg. Av arter registreras både rödlistade arter och signalarter. I inventeringen finns två naturvärdesklasser; nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. De senare är områden med tydliga naturvärden men som inte riktigt når upp till nivån nyckelbiotop.

För att kunna göra en så bra naturvärdesbedömning som möjligt så måste man ibland också ta hänsyn till och ha kunskap om kvalitéerna i det omgivande landskapet till det område som ska inventeras. I det aktuella fallet bedömde jag det som nödvändigt och jag har därför också översiktligt inventerat och bedömt flera bestånd i anslutning det avverkningsanmälda området.

Området besöktes under en dag, den 6 augusti 2026. I område 2, 3 och 4 har ingen riktad inventering av arter genomförts (tiden medgav inte det). De nya fynd av arter som jag ändå gjort har registrerats i Artportalen.

OBS: Avgränsning och arealuppgifter för område 2,3 och 4 är ungefärliga (jag har inte gått alla gränser)

Resultat

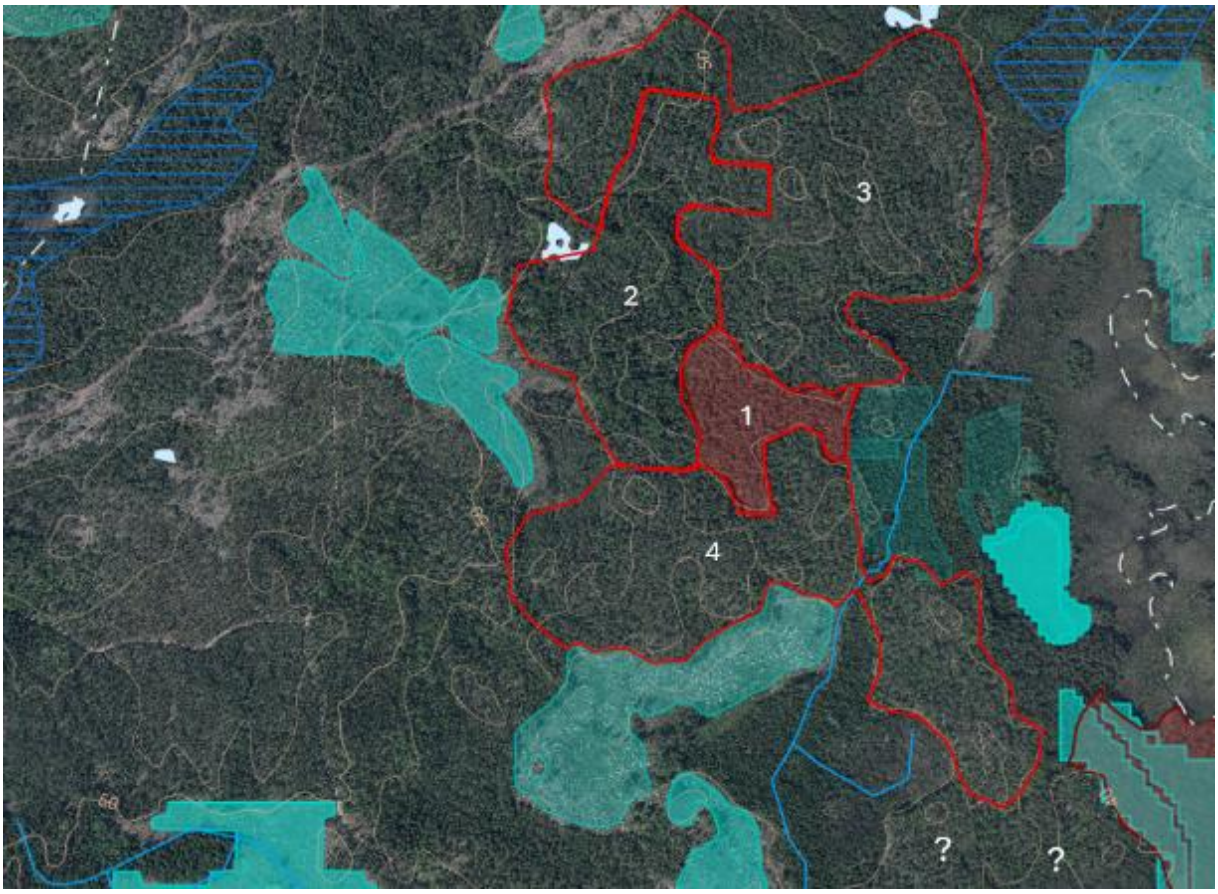

Karta 1. Inventerade områden väster om Gökhultesjön.

Område 1 (3,1 ha)

Området omfattar avverkningsanmälan A21543-2026.

Äldre barrblandskog i en sänka på frisk-fuktig mark. Plan mark men med block här och där. Lövinslag främst av björk. Skogen bedöms vara runt 90-100 år. Området har varit orört en tid och här är ganska gott om död ved, även en del äldre lågor. I NV delen finns en liten sumpskog. Genom området löper ett gammalt dike.

Området är tidigare starkt påverkat t ex av dikning och här finns troligen ingen längre skoglig kontinuitet. Det kan ha en historia som en öppen betad mark i ett större skogsbete.

Området har inte en särskilt hög ålder och ser inte så anmärkningsvärt ut ur naturvårdssynpunkt vid en första anblick. Här finns dock en oväntad riklig förekomst av flera signal- och rödlistade arter. Det gäller främst kornknutmossa, vedtrappmossa (NT) och ullticka (NT). Dessa växer alla på död ved. Här finns även signalarterna vedticka, grön sköldmossa och i kärret stor revmossa. På en granlåga i västra kanten hittades svampen rynkskinn (NT) som är ovanlig i södra Sverige. Artrikedomen kan kanske delvis förklaras med att området ligger omgivet av flera bestånd med höga naturvärden.

Naturvärdesbedömning: Objekt med naturvärden.

Bild 1. Område 1. Ett gammalt dike skär genom området. Skogen innehåller död ved med oväntat rikligt med en del signal- och rödlistade arter.

Område 2 (ca 8 ha)

Är det område som tidigare avverkningsanmäldes 2022 (avgränsning ungefärlig).

Grandominerad som runt 100-130 år gammal. Kuperad frisk mark, med blockiga kullar. Ett par kärr i norra och sydöstra delen (vid gränsen till område 1 och 3). Stort inslag av lövträd, björk, asp men även ek och lite lind. Inslag av tallar äldre än 150 år. Några partier med död gran på grund av granbarkborreangrepp (efter 2018). Ganska gott om död ved i stora delar av området. I anslutning till höjdpartier finns också inslag av gamla brandstubbar.

Liksom i område 1 finns ett stort antal fynd av signal- och rödlistade arter. Främst kornknutmossa, ullticka (NT) och vedtrappmossa (NT). På gamla stubbar även de rödlistade arterna kolflarnlav (NT) och dvärgbägarlav (NT). Även fynd av den tidigare rödlistade svampen brandticka. I anslutning till kärret i sydost finns en rik markflora med bl a signalarten skärmstarr.

Naturvärdesbedömning: Till stora delar, objekt med naturvärden

Område 3 (ca 19 ha)

Kuperad och till stora delar starkt blockig mark, delvis stora block. Talldominerad skog med stort inslag av gamla tallar, 150-200 år. Inslag av senvuxna gamla granar. Stort lövinslag t ex gamla aspar, björkar och senvuxna ekar. Bitvis en hel del död ved. Litet inslag av gamla

brandstubbar. Svårtillgängliga marker som troligen varit orörda en längre tid och har lång skoglig kontinuitet. Den rödlistade dvärgbägarlaven (NT) finns på död ved (ingen noggrann inventering av arter är genomförd).

Naturvärdesbedömning: Till stora delar har området nyckelbiotopsklass.

Bild 2. Område 3 är talldominerad skog på blockig mark. Stort lövinslag och ganska gott om död ved.

Område 4 (ca 16 ha)

Blockig kuperad skogsmark med gammal talldominerad skog. Inslag av stora block och hällmarker. Stort inslag av tallar som är 150-200 år gamla. Bitvis stort lövinslag främst asp och björk. Senvuxna granar. Ganska gott om död ved av olika nedbrytningsstadier. Litet inslag av brandstubbar. Svårtillgängliga marker som troligen varit orörda en längre tid och har lång skoglig kontinuitet. På död ved hittades bl a de rödlistade arterna kolflarnlav (NT) och vedskivlav (NT) (ingen noggrann artinventering genomförd).

Områdets avgränsning längst i SO är osäker. Det kan ev. fortsätta ännu längre söderut (frågetecken på kartan).

Naturvärdesbedömning: Till största delen nyckelbiotopsklass.

Bild 3. Område 4 är talldominerad skog på blockig mark men innehåller även gamla senvuxna granar.

Sammanfattande bedömning

Här finns ett ovanligt stort område med sammanhängande gammal skog som till stora delar har höga naturvärden (runt 46 ha). Storleken i sig utgör en viktig faktor för att bedöma områdets skyddsvärde. Naturvårdsbiologisk forskning har visat att stora områden har större möjligheter att på sikt och över tid hysa en större artrikedom. Område 1, är av en mer bördig karaktär jämfört med resten, och är därför ett viktigt komplement till de i övrigt lite magrare och mer blockiga skogarna.

Hade dessa skogar legat på Linköpings stift så hade hela området (område 1–4) klassats som skyddsvärt. Jag hade rekommenderat att alla dessa bestånd bör avsättas som målklass NO (naturvård orört) i skogsbruksplanen.

Förslag till fortsatt hantering

- Avvakta med alla avverkningar tills hela området är ordentligt utrett.
- Gör en noggrannare avgränsning av utredningsområdet.
- Anlita en artspecialist och gör en fördjupad artinventering. Helst på hösten så att även svamparna kan hittas.
- Skicka över området till länsstyrelsen för bedömning om eventuellt naturreservat.
- Inventera och gör naturvärdesbedömning även av andra skogar i trakten.